

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zoudt men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36900

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per mm. Looze nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“? XI. — Gedicht: Straks komt de vloed. — Uit de Schrift: Hoeven is niet en een dan zien. Lucas 2:10. — Kerkelijk leven: Edele met den koning. Dierp. Nieuwe reactie op de weigering der Synode. Men wil geen eenheid. Avondmaalwijn. Reactie op de weigering van revisie. De Acta verschenen. Het onzuivere vrede-oogjen. Een Christelijk Gereformeerd condeel. Is er geen reden? II. De Utrechtse Synode en het Gereformeerd kerkrecht. IV. — Opvoeding en Ouderwijs: Gevaren, die onze Chr. scholen bedreigen. II. — Het Boek van de week: Over Kerk en Staat. — Groninger brieven. — Uit de herten. Kerken: De tactiek Grosche-Ridderbos. — Synode bedrukt via De G. H. Kersten de Amerikanen. Prot. vredeplan. De kerken en de wereld. De „vereenigde volken“. — Gedicht: Nach. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN
„TUSSCHENTOESTAND“?
door Prof. Dr K. SCHILDER.

XI.

Nu zullen wij niet treden in een beoordeeling van de exegese, die Van Oosterzee gevolgd heeft. Sinds eeuwen loopt er een verschil van meening, niet zozeer over dien „dag“, dien de Heere Christus „mijn dag“ noemt, als wel over dat „ZIEN“. Abraham verlangde te zien, — want, hij heeft gescheeld. Velen hebben voorop geplaatst, dat Abraham werkelijk wou zien in den zin van „beleven“, „erbij wezen“, „waarnemen“; vervolgens constateeren ze, dat het woordje „zien“, wanneer het twee maal vlak achtereen in hetzelfde vers gebruikt wordt, toch wel beide malen dezelfde betekenis zal hebben, en besluiten dan: derhalve heeft Abraham in den hemel weet gehad van Christus' komst in het vleesch; hij heeft echt gekregen datgene waarnaar hij verlangde; maar hij kreeg het niet in zijn tijdelijk bestaan, doch later, toen hij na het scheiden uit het tijdelijk leven was opgenomen tot God, in den tusschen-toestand derhalve.

We merken in het voorbijaan op, dat indien Christus' Woord in zijn gesprek met de Joden op één lijn geplaatst zou mogen worden met zijn andere woord uit Johannes 2, ook weer gesproken tot vijandige tegensprekers uit de Joden, hiermee het zoeven genoemde argument, volgens hetwelk hetzelfde woord in denzelfden zin twee maal gebruikt ook hetzelfde MOET beteekenen, zijn kracht verliest. „Masjaal“-redenen, d.w.z. opzettelijk raadselspreukige redenen, die den onwilligen hoorder willen dwingen kleur te bekennen tegenover haar Spreker, gebruiken eenzelfde woord soms in tweeërlei betekenis. Zoo Joh. 2: breekt dezen tempel af, en ik zal hem in 3 dagen wederoprichten. De „tempel“ is den eenen keer het steenen huis, den anderen keer Christus' lichaam. En zodra het zelfstandig naamwoord veranderd is, naar den begripsinhoud, krijgen natuurlijk ook de gebruikte werkwoorden een andere betekenis; het „afbreken“-„herbouwen“-schema is bij een steenen huis heel wat anders dan bij een lichaam, nog wel bij dat van den Zoon des menschen. Ik zie geen enkele reden, om wat in Joh. 2 gebeuren kan, in Joh. 8 onmogelijk te achten. Met andere woorden: ik geloof niet, dat het argument van daar straks, n.l. „zien“ moet beide keeren hetzelfde beteekenen, dwingende kracht heeft. Trouwens, als men wil gaan „pluizen“, kan een betweter toch weer opmerken: Abraham heeft toch zeker bij zijn leven niet verlangd, Messias-dag ALS GESTORVENE te „zien“? Deze spitsvondeling zou ons dus allemaal kunnen schaakmat zetten, en ons

kunnen dwingen tot de erkenning, dat het heelemaal niet zoo vreemd is, bij „zien“ in Abrahams geval den eenen keer te denken aan zien-met-lichamelijke-oogen, en den anderen keer aan zien-met-geestelijke-oogen, d.w.z. aan zien-in-geloof. Dit laatste kan dan nog gebeurd zijn bij zijn leven, hier beneden. Het kan ook geweest zijn na zijn dood, want met Luther zeggen wij, dat de christenen zoowel bij hun leven als na hun dood in verwachting zijn, en wij voor ons achten het geen in zichzelf dwaze gissing, de mogelijkheid te erkennen, dat als Ella en Mozes hebben geweten van Christus' geboortedag, en van deszelfs tendenz, die immers in zijn door hen met Hem besproken sterf-dag lag, eveneens Abraham daarvan geweten kan hebben. In dezen gelooven wij aan een rijken hemel-oorkreeds-nu.

Maar om onze exegese van dien bepaalden tekst behoeft geen een lezer zich hier te bekommeren.

Wij behoeven ons betoog niet afhankelijk te maken van een lange staalkaart van meeningen over het begrip „zien“ uit Joh. 8:56. Lang is die staalkaart overigens wel. Daar is b.v. de opinie van hen, die zeggen: Abraham „zag“ Christus' dag, toen hij Izaak ging offeren, en in den geest Christus' offer zag vervullen met effect de plaats die Izaaks voorgenomen offerande had leeg gelaten; de offerande, die trouwens toch geen effect zou gehad hebben. Daar is voorts de verzekering van anderen, die volhouden: Abraham „zag“ Christus' dag in den „limbus“, d.w.z. in het portaal van de oud testamentische vaders, tot elkander „verzameld zijnde“, en dus in elk geval na zijn en der anderen dood; hij hoorde immers de engelen ook daar de komst van Christus verkondigen; het koor van Bethlehem velden zocht voor den engelenzang nog wel wat grooter tribune op, dan dat weiland van die herders; ook in dien doodsstaat zag dus Abraham den „dag“, die in psalm 118:24 wordt bezongen, en zong mee. Daar is de constructie van derden vervolgens, die u vragen: „zag“ Abraham soms Christus' dag niet, toen hij in den geest en in den Geest Christus uit zijn stam geboren zag worden? Met een vierde gezichtspunt komen nog weer nieuwe kommentatoren ons verrassen: Abraham „zag“ toch immers drie „mannen“ op zich afkomen, en onder die drie, van wie de namen Vader, Zoon en Geest waren, zag hij met name dien eenen, dien hij bijzonder aanbad, den Zoon, Waarom zouden we meer ullen naar Athene dragen? Eucherius, overigens een kwade genius voor de gereformeerde hermeneutiek en exegese, die daaraan o zoo veel kwaad gedaan heeft, mag toch ditmaal een nuchtere opmerking op zijn creditzijde boeken. Waarom zoo'n gepluis? zou hij vragen: de profeten van het Oude Verbond heeten toch immers ook wel ZIENERS, omdat ze de toekomstige dingen hebben aanschouwd?

Laat ons niet verder luisteren. Ons is ditmaal genoeg, dat wij weigeren, te gelooven, dat Christus ooit van iets, dat „objectief“ gesproken, a n s t a a n d e is, in een gewoon betoog zou hebben verzekerd: het ligt al achter den rug.

We weten wel, dat schrijver zegt: het gaat niet om het „objectieve“, zooals we dat nu maar even gemakshalve zullen noemen, doch om het „subjectieve“; voor Abrahams BESEF wordt hij na zijn dood rechtstreeks aangesloten aan den jongsten dag.

Maar we nemen daarmee geen genoegen. Ik zou immers niet kunnen zeggen, wat er nog voor „subjectiefs“ overblijft, als de gestor-

KOMT STRAKS DE VLOED....

*Komt straks de vloed der groote ondermijning,
met jeller kracht en ongerept,
als Christus' dienst is weggeëbt
en rotsen breken in de laatste deining;
woeit dan het wilde water aan de stranden
van ons verstild, verkild bestaan,
dat al wat schoon is ziet vergaan
en schreiend afscheid neemt van liefste
[panden;
neem, trouwe God, ons losgeslagen leven
dan hoedend in Uw vaderhand,
en voer ons naar het vaste land
van Die gena, waar 't woeden is verdreven.*

J. L. J.

venen, net als die bewusteloze treinreiziger, rechtstreeks, on-middelrijk worden verbonden met Christus' dag. Ook naar schrijvers eigen woordkeus mag men niet zeggen, dat Abraham of iemand anders, „voor den jongsten dag“ reeds weet, b.v. of hij bij God is aangenomen, of niet. Tegen de leer, die stellig die van ons, en ZEER STELLIG OOK DIE VAN ZIJN BINDEnde EN ONS UITWERPENDE SYNODE is, MOET, zegt hij, MET ALLE KRACHT WORDEN GEPROTESTEERD (zooover ons bekend, preekt de man nog synodocratisch-vrij). Wie er zoo over denkt als b.v. die synode, maakt Christus' doorlichtigen dag „POPPEKAST“ (Candidaat Schilder, weet u, mag niet preeken vanwege de synode, maar d e z e broeder is er nog.....). Pas na den grooten dag, aldus schrijver, 68, blijkt, wie verzegeld waren.

We gelooven dus, hem geen onrecht te doen, als wij verklaren: hij verlegt het samenvallen van het stervensmoment met het moment van den jongsten dag niet „naar het subject“, want hij houdt geen plaats over voor het subjectieve weten, beleven, kennen, redeneeren, verbanden zien en leggen. Met andere woorden: ook volgens hem moet Abraham ZIEN van Christus' vollen dag NOG KOMEN. Abraham moge straks — we drukken ons opzettelijk akelig populair uit — Abraham moge straks zeggen: hé, voor mijn GEVOEL is het net, ALSOF ik zoeven ben gestorven, maar zoowel dit ZEGGEN van Abraham als zijn ZIEN is toch metterdaad TOEKOMSTIG. Vandaag nog. En ook toen de Heiland sprak.

Maar dat „ALSOF“ moge te pas komen in Abrahams verslag-van-bevinden, zóó, als schrijver het ontwerpt, wij kunnen het niet plaatsen in Christus' verhaal van Abrahams verlangen-te-zien ter eener, en zijn werkelijk-zien ter ander zijde. Als Christus zegt: hij HEEFT mijn dag gezien, dan lees ik, in het verband van zulk een dispuut, dat niet zóó, alsof er stond: HET ZAL HEM LATER ZOO VOORKOMEN, ALSOF HIJ HET ZAG TEGELIJK MET HET LAATSTE DAT HIJ EEUWEN GELEDEN ZAG. Dat zien van Abraham, dat schrijver bedoelt, het zien n.l. van den oordeelsdag, is toekomstend. En het (niet door mij,) maar door schrijver aangenomen „ge-zichts-bedrog“ van Abraham ten jongsten dage (die dag begint op dit standpunt met een groote vergissing, met een „alsof“-indruk), dat gezichtsbedrog was er in Christus' woorden niet; het wordt door die woorden evenmin gevoeld als opgewekt.

Blijft af van Christus' werkwoordsvervoeging; daar zit heel wat aan vast. De gereformeerde hermeneutiek staat op het spel.